

МИХАИЛ ПУХОВ
НЕОБИКНОВЕНО
СТЪЛКНОВЕНИЕ

Превод от руски: Маргарита Стефанова, 1976

chitanka.info

Срещнах го отново след няколко години на гаровия площад при фонтана. Тук беше безлюдно, слънцето още не бе изгряло, но небето беше синьо и чисто, защото над астрогарите няма облаци. В ранните утрини фонтанът пред площада бездействува. През деня от островчето в центъра на басейна блика висока пъстроцветна струя и до оградката се събираха хора. В басейна плуваха червени рибки. Хората обичат да гледат как те кълват трохички хляб и изчезват към дъното, преследвани от другите, които не са успели...

Тази сутрин площадът беше пуст. Само на оградката при басейна седеше някакъв човек с гръб към астрогарата. Полюбопитствувах какво прави тук толкова рано и тръгнах към него през площада.

Той седеше спуснал босите си крака във водата и замислено гледаше гладката като огледало повърхност. Този път лицето му беше бледо като у болшинството от космонавтите. Беше облечен в обикновен цивилен костюм, но аз веднага го познах. Издаваше го сърповидният белег на лицето му.

— Пак ли сте Вие? — попитах аз. — Добро утро.

Той се усмихна приветливо и погледна часовника си, като човек който много бърза.

— Отивате ли си вече?

— Не — каза той, — чакам един приятел, ние едва вчера се върнахме. А защо питате?

— Бих искал пак да ми разкажете нещо — обясних аз. — В работата на пилота-десантчик има толкова много романтика.

— Закъснял сте. Аз вече пет години командувам звездолет.

— Навярно е скучничко да бъдеш командир? — осведомих се аз.

— Не — той млъкна. — Първата ми задача не беше никак сложна. Търсихме планетна система в стадий на нейното възникване. Смята се, че зараждането на звезди и планети става в студените мъглявини. Мъглявината това е много голям облак от прах и газ. В първата не открихме нищо.

— И прелетяхте към друга — досетих се аз.

— Точно така. Те си приличаха, макар че първата беше тъмна, а втората флуоресцираше под лъчите на няколко близки слънца. Но след едномесечна работа не открихме нищо освен прах.

— И се отправихме към трета мъглявина?

— Горедолу. Всичко беше готово за прехода в новия район. Но един от моите наблюдатели засече астероид.

— Според мен всички ваши истории започват с астероид — вметнах аз, — а после става ясно, че това съвсем не е астероид.

— Проницателен сте — усмихна се той. — Това беше кръгъл къс с диаметър около двеста метра и се намираше на петдесет милиона километра от нас. Неговите отразяващи свойства се оказаха твърде необичайни. Трябваше да отложим отлитането от мъглявината и да се приближим към него.

Разстоянието, което ни разделяше не беше голямо. Хиперпреходът се изключи и аз водех кораба с умерена скорост, като имах намерение да се приближа съвсем близо до планетата. Наблюдателите не се отделяха от телескопа и скоро разбрахме, че обектът не е просто кръгъл блок, както смятахме. Беше сфера, а такива астероиди няма. Може би пред нас се намираше изкуствен обект. Заспорихме. Разделяха ни само един милион километра. Спряхме и аз събрах командния състав в поста за управление.

— Нима можете да спирате в пустотата?

— Разбира се. Дори близо до някаква планета или друго небесно тяло. Съвременните звездолети са послушни. Давате съответна команда и по-нататък всичко става без ваше ръководство. След спирането навигационните автомати правят измерване на гравитационните полета и ако е необходимо с помощта на двигателите задържат координатите. Обикновено това не се усеща.

— Кое? Работата на двигателите ли?

— Да. Разбира се, ако външните полета са сравнително слаби. Но наблизко около нас нямаше нито звезда, нито планети и ние можехме да се любуваме на чуждия звездолет. Постепенно стигнахме до извода, че го пилотират разумни същества, астронавти от друг свят и сега те също ни разглеждат през телескопите си.

— Смел извод. От какво следваше той?

— Материалните паметници на изчезналите цивилизации са добре изучени. Но в нашите каталози нямаше сфери с диаметър 200 метра — това първо. И още — разсейващите свойства на обекта. Спектралното разпределение на отразената от него светлина беше изместено и някак деформирано и това беше лесно обяснимо, ако

вътре се намираха същества, неприспособени към излъчването, на което сме свикнали. Иначе корабът не даваше признаци на живот.

Освен това не бяхме предвидили никакви инструкции за нещо подобно. Контактът, нали знаете, е отговорност. След кратка дискусия беше решено отначало към чуждия кораб да тръгнат две едноместни сонди с моите най-добри, най-опитни и най-внимателни пилоти. Операцията изглеждаше проста. Те трябваше да се приближат до сферата, да я заснемат и да се върнат. Съгласувахме стартовата програма и разписанието на радиовръзките — първият сеанс след един час, а всеки следващ — след половин час. Настана моментът на старта.

— Първата връзка само след час?

— Да. Полетът на отиване трябваше да продължи пет часа. До етапа на тясно сближение не би могло да се случи нищо неочаквано. Освен това всяка сонда, напуснала звездолета, се наблюдава от специален телескоп. Точно две секунди след старта в поста за управление се включва телевизионен екран, на който се вижда сондата.

Всички приготовления бяха завършени и ракетите едновременно напуснаха стартовите тунели. На таблото светнаха надписите: „Тунел 1 е свободен“, „Тунел 2 е свободен“... Но двете секунди изтекоха, а екраните оставаха пуси. Минаха още няколко секунди, минута, две. Някой се втурна да търси радистите. Не бяха в поста за управление, защото до началото на сеанса имаше цял час. Чуждият кораб висеше неподвижно на екраните, минутите летяха, положението не се изясни. Изведнъж един от надписите на таблото изгасна. След миг отново светна, но вече променен. Сега надписът на таблото гласеше: „Тунел 2 е зает“. Това означаваше, че едната ракета се е върнала.

— Защо?

— Никой не знаеше това. При такава ситуация в самия факт, че се е върнала, нямаше нищо необикновено. Поразителното беше, че се е върнала едната ракета, а не двете.

Но най-учудващото стана след една минута, когато върналият се пилот нахълта в поста за управление и извика:

— Вие побъркахте ли се? Веднага обръщайте!

И до днес си спомням какви бяха очите му, когато той се опита да ме застави незабавно да обърна кораба и да се върна в точката на старта на ракетите.

Накрая разбра, че нито имаме лоши намерения, нито сме малоумни и отново възвърна способността си да слуша. Разказах му това, което вие вече знаете. В отговор той пък разказа собствената си история.

По неговите думи се е случило следното: Когато сондите напуснали стартовите тунели, нашият кораб неочаквано за пилотите минал покрай тях като перон на космическа гара. Като се изравнил с кърмовия прорез, те видели, че двигателите на кораба са включени. Звездолетът бягал с пълна сила далеч от скрития някъде в далечината чужд кораб.

Пилотите се опитали да влязат в извънредна връзка, но никой не отговорил. Звездолетът продължавал да се отдалечава, и те взели оптимално решение: единият продължил да действа по програмата, а вторият да се върне и да изясни какво се е случило.

Изясняването трябваше да направим заедно. Не изгубихме много време. Оказа се, че подчинявайки се на командата нашият звездолет е неподвижен спрямо звездите, но неговият маршов двигател работи. Работеше, за да компенсира действието на неизвестна сила, увеличаща ни към чуждия кораб.

Като разбрахме това, се изплашихме. Преди мислехме, че чуждият кораб не дава признаци на живот, нито сигнали. Това не отговаряше на действителността. Корабът създаваше мощно притегателно поле, за да ни привлече към себе си. Напрежението на полето беше колосално. Разделяха ни милион километри, но двигателят работеше, като че се намираше над планета с размерите на Марс.

Останалото беше разбираемо. Когато сондите стартираха, чуждото поле ги бе подхванало и понесло далече от нашия кораб. Движението е относително нещо и на пилотите се е струвало, че ние си отиваме без предупреждение. Единият от тях все пак беше останал на траекторията.

Накрая намерихме радиста и установихме връзка с пилота, който продължаваше своята работа по програмата, Обясних му какво е положението. Трябва да се отбележи, че силата, която го увеличава към чуждия кораб, нарастваше с приближаването. Но от момента на старта бяха изминали само десет минути, разстоянието между не беше достигнало още хиляда километра и макар скоростта на сондата да се

бе увеличила до три километра в секунда, ускорението ѝ почти не се бе изменило. За паника беше рано. Спокойно обрисовах ситуацията и заповядах на пилота да пристъпи към обратен курс. Той, не по-малко спокойно, отказа.

— И наруши дисциплината?

— Не. Сондата е автономна единица. Разбира се, на борда на звездолета се подчиняват на командира. Но излязъл в Космоса, пилотът става самостоятелен. По ред причини така е по-удобно.

— Но какви му бяха мотивите?

— Той предполагал, че това е първата крачка към контакта и е смятал, че аз преувеличавам опасността. По негово мнение чуждоземците бяха включили полето, за да му помогнат да се приближи към тях. А след това ще го изключат. Безполезно беше да споря с него.

Времето вървеше бавно. Мина час, втори. Сондата увеличаваше скоростта си. Знаехме, че полето на чуждоземците действува еднакво на всички предмети и им придава равни ускорения. От всички полета само гравитационното притежава такова свойство. Вероятно другите звездолетци имаха изкуствен източник на насочена гравитация — нещо като гравитационен лазер.

Наближаваше критичният момент. Напомнях, че ускорението, с което се движи сондата постепенно нараства. След три часа и половина то се увеличи четири пъти и достигна две единици. Скоростта на сондата достигна сто километра в секунда. Неговият двигател можеше да обезпечи полет до 2,5 единици, но не повече. Разбира се пилотът знаеше това, но пак отказа да се върне. Той беше изминал вече половината път до чуждия кораб. Втората половина ще бъде по-кратка — така заяви той. И пак нямаше как да възразим.

Нарастваше темпът на събитията. Сондата летеше по елиптична траектория и затова чуждият звездолет засега се намираше вън от зрителното поле на телескопа. Четири часа след старта сондата беше изминала вече девет десети от цялото разстояние; нейната скорост бе нараснала до триста километра в секунда, а ускорението — до петдесет единици. Обратният път беше затворен. Чуждоземците все още не премахваха притеглящото поле и не беше ясно по какъв начин смятаха да спрат сондата. Нейната скорост и ускорение продължаваха да се увеличават. Връзката беше добра. Пилотът беше спокоен, макар

че на мнозина им се струваше обречен. Но на чужденците също нямаше да им се размине от тази среща. Да продължават привличането от тяхна страна беше равносилно на самоубийство. Затова имахме надежда.

Скоро се наруши и радиовръзката. Доплеровото преместване доведе честотата на предавателя над пределите на приемния филтър. Разбира се, никой не можеше да предполага предварително, че общата скорост на сондата и звездолета може да се приближи към тази на светлината.

Всичко завърши стремително. Изображението на ракетата се размаза, изчезна, телескопът не можеше да следи движението й... Ние дори не забелязахме как силуетът на чуждия звездолет влезе в зрителното поле. А след миг на екрана вече нямаше нищо, освен багрена светлина на мъглявината...

— Избухнали са и сондата, и звездолетът?

— Не. Телескопът, който следеше сондата, пропуснал точката на срещата. Но на другите екрани чуждият кораб стоеше също така неподвижен както преди, тайнствен и зловещ. Сондата сякаш се бе изпарила. А за чужденците това сблъскване беше като ухапване от комар.

След известно време един от наблюдателите забеляза, че в точката, където траекторията на сондата пресичаше повърхността на сферата, се бе образувало микроскопично хълмче. Нещо като пъпка с височина два метра. Това бе всичко, което остана от сондата. Размерът на хълмчето намаляваше. То се скъсяваше незабелязано, но този процес протичаше така бавно, че ние не дочакахме неговото завършване...

Той замълча като обърна лицето си към шосето за града. В далечината се появи точка. Тя се приближаваше и постепенно се превърна в автомобил.

— Най-последно — той прехвърли краката си през оградката на басейна и се обу. — Това е приятелят ми, когото очаквам. Ние се върнахме едва вчера и днес отново заминаваме.

— Не си отивайте. Разкажете ми какво стана по-нататък.

— Само не ме прекъсвайте — предупреди той. — Ще бъде кратък. Сондата изчезна, други изменения нямаше. Мъглявината светеше с багрите си, чуждият кораб си висеше неподвижно както

преди, опитвайки се да ни притегли със своята тайнствена сила. Безсмислено беше да оставаме там. Почакахме необходимото време — едно денонощие, докато свърши кислородът в кабината на сондата. Така трябва да се постъпва дори когато сме уверени, че човекът е загинал. След двадесет и четири часа ние стартирахме.

Произшествието беше невероятно. На Земята създадоха специална комисия. Отначало не искаха да ни повярват. Имахме фотоленти. Когато ги разглеждаха в забавено темпо, се изясни, че етапът на движението беше протекъл съвсем не така, както ни се струваше. Отначало сондата се понесе с немислима скорост и нейното изображение се размаза. Но после отново се появи. Това стана близо до чуждия кораб. Сондата спираше, но нейното спиране не можеше да се сравни дори със засилването. Сондата набираше скорост цели четири часа и я погаси напълно на някакви си десетина метра. Защо не се бе разлетяла на парчета, никой не можа да го проумее. Беше страшно да се помисли на какво се бе превърнал пилотът. Но сондата сведе скоростта си до нула. Спираше и при това кърмата се движеше по-бързо отколкото носа. В същото време се деформираше, сплескваше и смаляваше. И онзи почти неподвижен израстък, който ние забелязахме беше сондата, смалена и деформирана...

Той пак замълча. Автомобилът безшумно паркира на спирката. Пътникът махна с ръка и тръгна през площада.

— Но защо са постъпили така?

— Не можехме да разберем. В комисията се събраха известни специалисти по галактически култури, но никой не можа да даде разумно обяснение. Работата на комисията навлезе в задънена улица. Тогава поканиха няколко физици. И те разрешиха нашата проблема.

— Физиците? Тези типове, които така обичат да се шегуват?

— С това ние също се сблъскахме. Те дойдоха на заседанието, прегледаха най-странните ни кадри, изслушаха нашите не по-малко ужасни коментарии и се разсмяха. Смяха се дълго и високо. После ни обясниха всичко.

Оказа се, че обектът, който ние срещнахме в багрената мъглявина, съвсем не бил звездолет на чужда цивилизация, у която е възникнало враждебно отношение към земляните. Това било естествено образуване. Разбира се, не и астероид. Това било черна дупка.

— Черна дупка? Та нали тя не се вижда?

— Ние също им казахме това. Те не спореха, а ни напомниха, че времето в околностите на черната дупка тече много бавно, почти спира. Следователно нито един предмет, който пада в черната дупка, не може да падне в нея. За страничния наблюдател той ще се приближава безкрайно дълго към загадъчната „сфера на Шварцшилд“, но никога няма да я достигне. За милиарди години прекарани в мъглявината, черната дупка е привлякла към себе си грамадни количества прах. Говорейки образно, кълбото, което ние видяхме беше сфера на Шварцшилд, облепена с пращинки, които падаха, но не можеха да паднат в нея. Ние видяхме обвивка от прах, пресована от времето.

Неговият приятел мълчаливо се спря при нас. Той беше съвсем обикновен и нищо забележително нямаше по него. Нямаше дори белег.

— Да, това им подхожда — казах аз, имайки предвид физиците. — Предложете им парадокс и повече не им трябва. Ще се смеят, ако на някого е непонятно това, което те знаят. Но нали ставаше дума за гибелта на човек!

— Вярно. Но те казаха нещо, заради което им простихме. Обясниха, че това се отнася не само за пращинките, но и за сондата. Спирането, което би трябвало да смаже пилота, е съществувало само за нас — то е било вследствие различния ход на времето в две системи за измерване. Деформацията и сплескването на ракетата също били своеобразна илюзия, свързана с изкривяването на пространството. С една дума, пилотът си е останал цял и невредим. Физиците казаха, че спасението му е сигурно, макар технически това да е доста сложно. Но няма защо да се бърза, заявиха те. Спасителите могат да отидат и след милион години и няма да закъснеят: нали в неговото време тази операция ще отнеме части от секундата. Физиците се заеха с научно-техническото обезпечение. Подготовката за спасителната експедиция продължи три години и едва наскоро завърши.

— Е, желая ви успех — казах аз, когато той замълча. — Имам само една молба. Вие знаете как обичам такива разкази. Бих искал да поговоря с този смел пилот, когато се върне. Може ли да се уреди?

— Ние се върнахме вчера. А да се уреди не е никак трудно.

И се обърна към своя приятел.

— Нали не възразяваш?

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
2/1976 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.